

BESLUT
2023-02-22

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 31 oktober 2022

Saken

Rätt till svenskt studiestöd för
medborgare i land utanför EU/EES

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

CSN beslutade att inte bevilja NN studiehjälp under läsåret 2022/2023, eftersom han, som utländsk medborgare, inte uppfyller något av villkoren för att få rätt till svenskt studiestöd för studier i Sverige. CSN bedömde vidare att det inte fanns särskilda skäl att bevilja honom sådan rätt.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Han har fått uppehållstillstånd som anhörig till en person med status varaktigt bosatt i ett annat EU-land. Hans mammas uppehållstillstånd kan jämföras med en svensk medborgare enligt EU-rätten och även hennes familjemedlemmar. Han är under 20 år och flyttade till Sverige när han var 14 år. Sedan dess har han studerat med samma rättigheter som alla andra barn som bor i landet. Detta kan utgöra särskilda skäl för att få studiestöd.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. I yttrande framförde CSN bland annat följande. NN har inte ett permanent uppehållstillstånd. Han har inte heller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som ger rätt till svenskt studiestöd. Det uppehållstillstånd som NN har fått grundar sig på att han är familjemedlem till en person som är varaktigt bosatt i annat EU-land och gäller för tiden den 11 oktober 2019 – 27 september 2024. NN har enligt Migrationsverket inte heller ställning som varaktigt bosatt i Sverige och han har inte heller ställning som varaktigt bosatt i ett annat EU-land. Det finns inte heller särskilda skäl att lämna studiehjälp. NN har en svensk styvförälder, men hans och föräldrarnas uppehållstillstånd beviljades redan

innan föräldern flyttade ihop med den svenska styvföräldern och är således inte grundat på familjeanknytning till den svenska medborgaren. NN uppfyller därför inte villkoren för att få studiehjälp enligt de nationella bestämmelserna. CSN anser därför att överklagandet ska avslås.

CSN inkom därefter, genom dess rättsavdelning, på nämndens begäran, med ett yttrande och anförde bland annat följande. NN har ett uppehållstillstånd med klassning H6 som är grundat på att hans mamma har uppehållstillstånd som varaktigt bosatt i annat land (Rumänien). För att kunna få rätt till svenskt studiestöd som varaktigt bosatt i annat EU-land, måste han själv uppfylla villkoren för att få ett sådant uppehållstillstånd. Att han har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i ett annat EU-land är inte tillräckligt för att han själv ska ha rätt till svenskt studiestöd enligt EU-rätten (jämför med ÖKS-beslut 2014-02383). NN har enligt uppgift inte någon egen ställning som varaktigt bosatt i Rumänien.

NN har inte ett permanent uppehållstillstånd eller ett sådant tidsbegränsat uppehållstillstånd som ger rätt till svenskt studiestöd. Om det finns särskilda skäl kan dock den som inte uppfyller kraven på uppehållstillstånd beviljas stöd. CSN har i allmänna råd angett omständigheter som kan ha betydelse när det kan anses finnas sådana särskilda skäl.

Utgångspunkten för när det ska anses finnas särskilda skäl att bevilja studiestöd, trots att den studerande inte har ett uppehållstillstånd som enligt lagen ger rätt till stöd, är att den studerande har en stark anknytning till Sverige. Regeringen gjorde i prop. 2005/06:134 s. 29 ff. uttalanden kring vad som kan anses ge en stark anknytning till Sverige. Det framgår att tidsfaktorn är av intresse vid bedömning av anknytningen till Sverige.

För att en studerande ska anses ha sådan anknytning till Sverige som innebär att det finns särskilda skäl för rätt till studiehjälp, ska CSN göra en bedömning av samtliga omständigheter i ärendet. Omständigheter som innebär en stark anknytning till Sverige kan vara att den studerandes relation till en svensk styvförälder varat under en längre tid, men den studerande ändå inte fått ett uppehållstillstånd som i sig ger rätt till studiestöd. Den omständigheten att den studerandes förälder flyttat ihop med en svensk medborgare, utan något tidskrav på sammanboende, ger enligt CSN:s mening inte en tillräckligt stark anknytning till Sverige.

NN och hans mamma blev sammanboende med en svensk medborgare i februari 2021. CSN:s bedömning är att tiden som de bott tillsammans är för kort för att ge en tillräckligt stark anknytning till Sverige för att bevilja studiehjälp. CSN:s inställning är att det, utifrån nuvarande förutsättningar, saknas särskilda skäl att bevilja NN rätt till svenskt studiestöd och att överklagandet ska avslås.

NN har fått del av CSN:s yttranden och i huvudsak anført följande. I ett allmänt råd har CSN sagt att vid bedömningen av om det finns särskilda skäl att lämna studiestöd till en utländsk medborgare har bland annat följande omständigheter betydelse: en studerande till och med det år han fyller 20 år har en förälder som är utländsk medborgare som uppfyller förutsättningarna för rätt till studiestöd i 3 kap. 4 § studiestödslagen. Hans mamma uppfyller förutsättningarna i 3 kap. 4 § studiestödslagen med stöd av 1 kap. 6 § studiestödslagen. Hon har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, men har uppehållstillstånd i Sverige. Han borde

därför få studiestöd genom sin mammas rättigheter. Han har också anknytning till sin syster som är rumänsk medborgare med uppehållstillstånd i Sverige. Hans mamma och hennes sambo äger ett hus tillsammans sedan två år och har varit i ett förhållande de senaste fem åren. De har stor anknytning till Sverige.

Av handlingarna i ärendet framkommer att NN har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med klassning som anhörig till person med status som varaktigt bosatt i annat EU-land (H6) för perioden den 11 oktober 2019 – 27 september 2024. Han är medborgare i Kuba och tidigare bosatt i Rumänien men har enligt egen utsago inte ställning som varaktigt bosatt i där. Han är bosatt i Sverige sedan oktober 2019 och bosatt på samma adress som styvfadern sedan februari 2021.

Författningsbestämmelser

Av 1 kap. 6 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att utländska medborgare som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EU-rätten ska, när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag, jämföras med svenska medborgare vid studier i Sverige, bland annat om de har ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat men har uppehållstillstånd i Sverige.

I 2 kap. 4 § studiestödslagen anges följande. Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här. Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är
 1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
 2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
 3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

I 3 kap. 4 § studiestödslagen anges följande. Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Överklagandenämndens bedömning

NN är bosatt i Sverige och är medborgare i land utanför EU/EES. NN har inte permanent uppehållstillstånd. Han har heller inte något av de tidsbegränsade uppehållstillstånd som ger rätt till svenskt studiestöd enligt 2 kap. 4 § studiestödslagen. Det krävs därför särskilda skäl för att han ändå ska kunna lämnas studiehjälp.

CSN har i anslutning till 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket studiestödslagen meddelat ett allmänt råd, publicerat i CSNFS 2006:7. I det allmänna rådet uttalas följande. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl att lämna studiestöd till en utländsk medborgare, med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt, trots att kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt kan bland annat följande omständigheter ha betydelse för en studerande, till och med det år han eller hon fyller 20 år, att ha en förälder som är svensk medborgare och bor i Sverige eller utländsk medborgare som uppfyller förutsättningarna för rätt till studiestöd i 3 kap. 4 § studiestödslagen eller att i likhet med sin förälder ha familjeanknytning till en person som uppfyller förutsättningarna i 3 kap. 4 § studiestödslagen.

I aktuellt ärenden framkommer att NN har en svensk styvfar. Hans uppehållstillstånd är dock inte grundat på familjeanknytning till hans svenske styvfar utan tillståndet är beviljat innan han och hans mamma blev sammanboende med styvfadern. Överklagandenämnden bedömer att det inte är visat att NN:s anknytning till sin svenske styvfar är tillräckligt stark för att det ska föreligga sådana särskilda skäl som krävs för att bevilja honom rätt till svenskt studiestöd.

Vidare framkommer att NN:s mamma med stöd av 1 kap. 6 § studiestödslagen ska jämföras med en svensk medborgare vilket enligt ovan angivna allmänna råd skulle kunna medföra att särskilda skäl föreligger för att få studiehjälp. Av 1 kap 6 § studiestödslagen framgår att av varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning inte följer att även anhöriga till varaktigt bosatta bör likställas med svenska medborgare när det gäller studiestöd. Det framgår också direkt av EU-rätten (direktiv 2003/109/EG, se även prop. 2005/06:134 s. 28). Mot den bakgrunden anser Överklagandenämnden inte att den omständighet att NN:s mamma ska jämföras med en svensk medborgare kan utgöra ett sådant särskilt skäl som krävs för att bevilja honom rätt till svenskt studiestöd. Det har inte heller framkommit att han på annat sätt skulle kunna härleda rätt till svenskt studiestöd ur EU-rätten. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Dalman

Ulrica Åsberg

Beslut har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef samt ledamöterna Colin Andersson, Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin och Helena Söderberg.

Föredragande: Ulrica Åsberg

Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning